

Predikan

1 advent 2011, årg.

Psalmer: 103: 1-4, 1,0, 106, 105, 104, 108.

Pär-Magnus Möller

Så inleds kyrkoåret på nytt och vi får på nytt påbörja vandrigen in i mysteriet, in livet, in Jesus. Det är ju så med kyrkans liturgiska år att den fungerar lite som en skruv. Det kan se likadant ut år efter år; advent, jul, fasta, påsk, pingst trefaldighetstiden och domssöndagen – år ut och år in samma runda. Samtidigt, när vi lever nära detta liturgiska år och följer med i gudstjänst och undervisning går vi inte bara runt och runt – utan likt skruven tränger vi djupare och djupare in i mysteriet – in lärjungaskapet – in i Kristus. Jag vet inte hur många varv du följt med i kyrkans år – i vilket fall så får vi nu än en gång tillsammans möjligheten och nåden att börja på nytt.

Kyrkans liturgi – dvs. vårt sätt att tillsammans fira gudstjänst – och kyrkoåret är en gåva från Gud fylld, av kyrkans erfarenhet och helig Ande. Det är lätt för det sekulära samhället att ställa frågan om varför man skall fira gudstjänst, varför vi har våra kyrkobyggnader och vår liturgi: ”– Man borde ju kunna göra gudstjänsten lite enklare, mer likt tidens anda – mer lik allting annat som folk tycker är roligt och fint”. Vad det sekulära samhället inte förstår är att gudstjänsten inte är en religiös föreställning, den är inte ens en stunds avkoppling eller en stund för religiös undervisning. Gudstjänsten och liturgin är något annat, något världen inte kan se – något som man bara förmår se med trons ögon. Gudstjänsten är en manifestation, en konkretisering av himmelriket – av Guds närvaro. Visst finns Gud överallt - men när vi samlas i Jesu namn och i kyrkans tradition (dvs. med alla dem som gått före oss), när vi lyssnar till ordet, stämmer in i lovsången, i kyrieropet, i trosbekännelsen – då gör vi det med hela den himmelska kyrkan, både den som varit, är och kommer. När vi tar emot brödet och vinet i mässans mysterium då deltar vi i den himmelska måltiden redan här och nu. Det går inte att jämföra gudstjänsten med något annat som världen känner till. Vi påminns genom liturgin och kyrkans liturgiska år om det som våra blinda ögon inte kan se och våra tröga hjärnor inte kan greppa – att Gud är mitt ibland oss på det mest konkreta sätt vi kan föreställa oss. Gudstjänsten är ett möte med levande Gud.

Mitt i vårt sekulära samhälle, som tror sig vara så vist och klokt, får vi manifesteras Guds rike var gång vi firar gudstjänst. Vi får bli en bild, en ikon av Guds rike som är här och nu. Vi är, när vi firar gudstjänst, ett fönster in mot evigheten.

I dag skall vi få förstärka vårt kyrkorums liturgiska språk ännu mer då vi tar emot en bild, en ikon föreställande Maria med Jesus i sin mage. Denna ikon får bli ännu ett fönster in mot den himmelska världen som påminner oss om den

verklighet som doldes för mänskligheten den dag då paradiset portar slöts bakom Adam och Eva och de inte längre kunde se Gud.

När man studerar vår nya ikon lite noggrannare så kan man se att barnet som Maria bär i sin mage inte alls ser ut som ett litet spädbarn – det är istället en ung man som liksom står där inne. Detta är alls inte ett misstag av den som målat/skrivit ikonen utan en påminnelse om vem Jesus egentligen är. Det Maria bär i sin mage är inte ett människobarn vilket som helst.

Ju närmare vi kommer julfirandet desto mer kommer det att talas om det lilla barnet. Även det sekulära samhället talar gärna om barnet – det är så sött och fint där det ligger i krubban i den stilla Betlehemsnatten. Men saken är den att det barn som kyrkan samlas runt i julnattens mörker inte alls är vilket barn som helst – utan Guds son som är av evighet. I julnattens mörker öppnades plötsligt himmelen och vi kunde få se att Gud var mitt ibland oss – Immanuel. Paradiset slutna portar dolde inte längre Gud – nu kunde vi istället se honom ansikte mot ansikte – och vi kunde se Gud som en broder, en vän. Honom som mänskligheten längtat efter i alla tider fanns plötsligt mitt ibland oss.

I alla dessa underliga debatter om Jungfrufödelse eller inte är det viktigt att känna till att Jesus inte blev till i Marias mage – det är det ikonen försöker beskriva – Jesus fanns sedan evighet, han fanns när himmel och jord skapades, hans fanns genom hela Israels historia. Det som sker på julnatten är att han föds som människa. Funnits har han gjort hela tiden. Därför målas barnet i Marias mage som en ung man – det är inte barnet som är det viktiga utan Guds son av evighet som tagit sin boning mitt ibland oss. Himmelriket har flyttat ner till jorden. Himmelriket är konkret här.

När vi läser den nicenska trosbekännelsen som vi använder vid vissa högtider formuleras detta mysterium så här: (Jesus är) *född av fadern före all tid, Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud, född och icke skapad av samma väsen som Fadern...*(men han har) *stigit ner från himmelen och tagit mandom genom den helige Ande av jungfrun Maria och blivit människa.* Ja, det är ett mysterium, något vi inte kan förstå i mänskliga termer utan bara förstå genom tron.

Gud är mitt ibland oss – hans rike är här. Alla ser det ännu inte eftersom trons ögon inte ännu blivit öppnade för alla. Men längtan efter den förlorade gudsrelationen har alla, den är fundamental i det mänskliga livet – den tar sig bara olika uttryck, den söker olika vägar om den inte genast finner Jesus. När trons längtan inte får sitt svar genom att finna Jesus blommar den ofta ut i ett sökande efter tillfredställelse på olika sätt; konsumtion, upplevelser eller fanatism. Ibland när den inte kan förlora sig i den tillfälliga tillfredsställelsen tar den sig uttryck i livsleda eller ångest. Så stark är längtan efter Gud i människors

inre att den fabricerar svar eller förlorar sig i ångest om den inte finner fram till Gud. Alla människor förstår att det finns något mer – men många vet inte hur de skall finna det som de längtar efter.

Vår uppgift som församling är att visa på honom som redan finns mitt ibland oss – Immanuel – Messias – räddaren – Jesus Kristus. Vi har genom tron sett honom här i vår mitt. När vi firar vår gudstjänst gör vi det inte som ett skådespel, en ritual. Genom liturgin förhåller vi oss till honom som konkret har bosatt sig här mitt ibland oss. När vi bugar eller niger mot altaret, bugar eller niger vi inte mot ett bord utan mot honom som vi med trons ögon ser är här. När vi gör korstecknet över våra kroppar gör vi det inte som en ritual utan för att fylla i det kors som ritades över oss när vi döptes, när vi ställer oss upp inför korset i processionen gör vi det inte för träpinnen och konstverket utan för att gestalta den verklighet vi inte kan se; att Jesus träder in i vår mitt. När vi sjunger gör vi det inte för att det är trevligt och vackert – utan för att vi i vår lovsång stämmer in i änglarnas sång inför Guds tron.

När vi samlas till gudstjänst under det kyrkoår som nu tar sin början gör vi det inte av tradition, inte för att vi tycker det är roligt att stå och sitta i kyrkbänken – utan för att vi vill stå inför levande Gud – för att vi vill lovsjunga Jesus som är mitt ibland oss – för att vi vill växa i gemenskapen med honom och ta emot det liv vi längtar efter. Vi vill att våra liv skall bli genomskinliga för det Guds rike som är mitt ibland oss. Vi vill vara ett tecken för världen – vi vill vara en ikon vari det sekulära samhället kan se in i Guds rike och hitta svaret på mänsklighetens djupa längtan.

Ju närmare vi lever gudstjänsten och liturgin, desto mer ser vi av Jesus. Vad vi ser beror inte på om prästen gör si eller så, inte på att musiken är bra eller illa spelad, det beror inte på om vi är många eller få – vi ser Jesus eftersom han har valt att låta sitt rike bo i vår mitt, i ordet, i gemenskapen, i bönen i brödet som bryts i nattvardens mysterium. Och vi ser det eftersom Guds Ande öppnat våra ögon. Gudstjänsten och gudstjänstens liturgi är alltså ett förhållningssätt till det heliga som vi upptäckt och som vi blivit beroende av – Jesus Kristus själv.

Det här med gudstjänst är svårt att förstå meningen med om man inte själv firar den. Först då bär den sin egen mening – gudstjänsten är heller inte något som går att förklara för dem som inte firar den. Ändå är den centrum i allt kristet liv. Kom ihåg att när Gud kallade Israels folk ut ur egyptiernas våld i GT – så var syftet med deras befrielse att han ville ha ett folk som kunde fira gudstjänst åt honom. Gud behövde en gemenskap, ett folk som firade gudstjänst så att hans rike kunde bli manifesterat för världen – så att resten av världen kunde lära känna honom och bli räddade. Att fira gudstjänst var det enda uppdrag som Gud ger folket. Genom sitt gudstjänstfirande beredde Israels folk väg för Herrens

Messias. Det är ju därför Jesus gör så många hänvisningar till gudstjänsten i Jerusalems tempel och templet i sig. Jesus är den judiska gudstjänstens fullbordan. När allting är fullbordat i himmelen beskrivs himmelen som en gudstjänst som varar i evighet. Att fira gudstjänst är att öva sig leva nära Gud.

Men skall inte kyrkan vara ute i samhället och göra goda saker – den skall väl inte bara stänga in sig i sina kyrkor och fira liturgi? Den församling som inte firar sin gudstjänst och möter sin Herre i ordet och sakramenten och bönen – det är ingen församling – det är en välgörenhetsorganisation eller någon annan typ av organisation. Den bygger på mänsklig kraft och mänskligt engagemang och varar några år, så länge människorna orkar. Kyrkans hemlighet är att hon hämtar sin kraft från en annan källa än sig själv – hon övar sig i att bli ett kärl som tar emot från honom som är all krafts källa och ger det vidare. Hennes kraft tar därför aldrig slut. I två tusen år har kyrkan firat sin gudstjänst och gjort stor skillnad i världen. Hon har hämtat kraft från Jesus så att hon kunnat göra goda ting – och hon har genom sin lovsång och liturgi få vara ett tecken – en manifestation av det som världen ännu inte kan se – Guds rike mitt ibland oss. Så har hon år efter år levt nära mysteriet och hämtat kraft ur sakramenten och ordet. Därför är kyrkan i världen i dag större än honom någonsin varit – hon består till den dag då alla folk skall se det vi nu får se i tro – den dag då Guds rike skall träda fram i synlig gestalt – och Jesus bli allas Herre.

Hosianna Davids son, välsignad vare han som kommer i Herrens namn.